

הכנסת השישית
מרשב שני

פרוטוקול מס. 78

פשיבת וועדת החוץ והבטחון, שהתקיימה
ביום ה', י"א באב תשכ"ז, (17.8.67)
בשעה 10.00, בקריה, ת"א

חברי הוועדה:

נכח ר:

ד. הכהן - יו"ר
פ. אונג
י. אלפוגי
מ. ברקת
א. בן-אליעזר
י. חר"י
ג. בחן
ח. לנדאו
מ. נמיר
מ. ישי
ח. צדוק
ז. צור
י. רפאל

פוזמנים:

פ. דיין - שר הבטחון
א. אחיטוב - נציג ש.ב.כ.

ח. פן - מזכירת הוועדה

ט. קוטלר - רשמת

ה'ו'ר ד. הכהן:

אני מותח את הישיבה.
הועברה אלינו הצעה לסדר היום של
חבר הכנסת שוסטק בענין ארמון הנציב. ביקשתי את שר החוץ
לבוא היום לישיבה והוא סירב מן הטעם המשותף, שהישיבה מתכנסת
בתל אביב. הוא אינו מוכן לבוא לתל-אביב לישיבות. נוסף על
כך ע לינו לקבוע ישיבת עם ראש הממשלה. לכן תקיימם ישיבתה
הבאה של וועדת החוץ והבטחון ביום ג' הקרוב, בשעה 11.00
בירושלים, ובה ישתתף שר החוץ.

א. בן-אליעזר:

היה בדעתי, ואני חושב שגם בדעת
חבריהם אחרים, להעלות היום בישיבת
וועדת החוץ והבטחון את הדיון הפרלמנטרי בשאלת החזרת הפליטים
מעבר הירדן המזרחי לעבר הירדן המערבי, כתבאים שזה נעשה,
בנסיבות שזה נעשה. היה בדעתי להביא לישיבה זו הצעת החלטה
בוועדת החוץ והבטחון. אני מבקש את החלטת היושב ראש, ה אם
אפשר עוד לקיימם את הישיבה בנושא זה היום. אקבל את החלטה,
אם יובשו שמושא זה יעמוד לדיון.

ה'ו'ר ד. הכהן:

את זה אנחנו יכולים לעשות בינינו.
מוטב שהנושא יועלה בישיבה ביום
שלישי, בנוכחות שר החוץ. במידה שהדבר נוגע לעניני בטחון,
חרי ששר הבטחון משתתף בישיבת היום וחוא יוכל לגעת בכך.

ה. לנדאו:

בישיבה האחרונה של הוועדה בירושלים
ביקשתי דיון דחוף בשני נושאים -
ענין החזרת הפליטים וענין שליחו של או-טאנט בענין ירושלים.
מדוע ביקשתי את הישיבה הזאת באופן דחוף? כדי שהממשלה תתרשם
ותדע מה עמדת וועדת החוץ והבטחון בשני נושאים שהיא עמדה
אז לדון בהם, נושאים רציניים אליבא דכולם. אנחנו במצב,
שאנחנו שוב עומדים לדון לאחר מעשה, למעשה בלי שתהיה לנו
אפשרות לשנות עובדות קיימות, וגם הממשלה לא יודעת מה היא דעת
הוועדה בנושאים אלה, שהיא מעלה בדחיימות רבה.

השאלה היא, כיצד אנחנו מסדירים
את עבודתנו, האם יש טעם לדיונים שבאים לאחר החלטות הממשלה,
שאנחנו מקדימים את הדיונים של הממשלה, והיא יודעת מה
היא דעת הוועדה בשאלות בהן היא עומדת להחליט.

אני מבקש שיובטח שבישיבה הקרובה
יתקיימם הדיון בענין החזרת הפליטים ובענין שליחו של או-טאנט
לענין ירושלים. בענין החזרת הפליטים ניתן לעקוב אחר
הביצוע. אני סבור שיש חכמה לדחות בואו של שליח החדש של
מזכיר האו"ם לענין ירושלים. אפשר לדחות בואו ללא תאריך.

מ. יגרי:
ביקשתי מעם שסביב שולחן זה, שהוא שולחן
מוסטך, תהיה שיחה של סיכום על מלחמת
ששת הימים. אם יש מקום שם צריך לעשות את הסיכום הזה, הרי
זה שולחן זה. אמרתי זאת בגזירות שר הבטחון והוא עבר על כך
לסדר היום.

שר הבטחון, מ. דיין: אעשה זאת ברצון רב.

מ. יערי:
אני חושב שמחלל הוא ששיחה זאת לא התקיימה.
נוסף על כך, אני מבקש שסביב אא שולחן
זה, ראש הממשלה, שר הבטחון ושר החוץ ידונו בענין תכניות השלום
שלנו. אם יש ריצה אחרי "ארץ ישראל השלישית" "ישראל הגדולה"
"ארץ ישראל התנכית", אני מבקש שליד שולחן זה נשב וגשוחה בענינים
אחרים אלה.

היו"ר ד. הכהן:
אשר לנושא השני, דיברתי על כך עם שר
החוץ והוא הסכים לדון בכך. אשר לנושא
הראשון, נתאם זאת פיד עם שר הבטחון. נקבע את הישיבה בנושא
זה ליום החמישי הקרוב, בתל-אביב.

שר הבטחון, מ. דיין:
בשאלת סיכום המלחמה קשורות שתי שאלות,
ואני רוצה לדעת למה אתם מתכוונים. אפשר
לדבר על סיכום המלחמה בלבד? היא תתחילת ביום זה וזה,
אז מהלכיה היו כאלה וכאלה. אז לא חשוב איך הגענו למלחמה.
מה מתאום תיחה מלחמה? במקרה זה אפשר לדון במלחמה ובחלק האומרטיבי
שלה, מה עשינו אנחנו, מה עשו הם, עם ניהול הענינים באמצע.

אפשר גם לגשת לכך אחרת, מתוך ראייה פוליטית.
השאלה שאני שואל היא קודם כל, מדוע היתה מלחמה בשנת 1967?
האם אנחנו רצינו בה? האם המצרים באמת רצו במלחמה? כאשר
פונת כוח החירום של האו"ם, האם באמת חשבו שתהיה מלחמה? אם
מצרים חשבה על כך, מדוע לא מתחה באש? לדעתי זו שאלה חשובה מאד,
איך פתרחשת מלחמה כזאת בינינו לבינם.

חקי צדוק: אנחנו רוצים לדון בנושא בהיקפו היותר רחב.

שר הבטחון, מ. דיין:
האמת היא שהיתה לכך גם משפעות לתכנן
המלחמה. כאשר מדברים איך התנהלה המלחמה,
עם ירדן, סוריה ומצרים, השאלה היא כמה היינו מוכנים ובמה לא
היינו מוכנים. זאת שאלה אחת. זאת שאלה של היקר.

אך יש שאלה שנית, והיא, את מי רוצים
להביא לשולחן זה. אם אתם רוצים להביא לכאן רק אותי, אני מוכן
לבוא לכאן עם כל החומר, ותמוזטוקולים הרי מותרים לכל מי
שזכאי לכך, גם לשרים שאינם יושבים מה זכן הלאה, ובוואי גם
בפני הרפטיכל וקצינים אחרים שצריכים לקרוא זאת. אבל יהיה זה
שונה מאשר אם אבוא לכאן יחד עם קציני המטה. אם אבוא לכאן עם
קציני המטה, לא אערוך כאן ויכוח עם המטה, ויש בינינו חילוקי דעות.

אין חילוקי דעות שאני חושב כולו ונתם כולם
חושבים אחרת. דבר כזה לא קיים. אבל לא אתווכח לא עם ראש אפ"ן
אם היו לו הערכות נכונות או לא מה יעשו המצרים, ולא עם קצין
חיל האוויר. לא אעשה זאת כאן. אין כאן קומפלקס שלם של חילוקי
דעות ביני ובין המטה, אבל יש חילוקי דעות ביני ובין מלונבי,
בין מלונבי לבין אלפונבי.

פאידיך בוחאי יש בכך טעם למגם אם וועדת החוץ
והבטחון תקיים שיחה על סיכום המלחמה בלי קציני המטה, בלי הרמטכ"ל,
בלי מפקד חיל האוויר ובלי ראש אפ"ם.

אם תחליטו לחביא אותם לכאן, אני מוכן שלא
לעורר שאלות השנויות במחלוקת בינינו. אבל אם יושב ראש הוועדה
יבקש מהם לומר באמת את כל מה שפי שהוא חושב, חרי הם גם הגונים
וגם אמיתיים ועלולים להתברר כאן חילוקי דעות ביננו לבין עצמם,
באמצע אא ויחיה פאד לא נעים. לאחר הכל איננו לגמרי אטופים.
עד כמה שאני יודע, עכשיו עוברים האנשים לשמל בעניינים אחרים,
עוסקים במה שעוסקים. בתחילה היה גל ראשון של דברים, ואני נזחרתי
פאד, בשום פקום בפומבי, לא לומר איזה שהוא דבר של ביקורת על
המטה הכללי או על הרמטכ"ל, על ההחלטות עד למלחמה, על החכמות
עד לפלחמה. בפידה שאמרתי פשהו, אמרתי שבחיים בלבד. הדבר היחיד
שאמרת בפומבי היה, שהמלחמה הזאת לא התבצעה בהתאם לתכניות
שנקבעו מראש. אמרוצים לומר דבר יותר ברצינות, התכנית הכסיסת
של המטה הכללי, כאשר באתי לשם, לא כללה את לקיחת שארם-אשליך,
בפירוש לא כללה את גתיחת הפיצוצים. זה א"ב לגבי השאלה איפה
התכניות הפקודיות ואיפה היתה המלחמה.

אני מוכן גם לבירור זה עם המטה, ויכול להיות
שאני צריך להיות פעולין בו. אבל אני מתסס בשתי נקודות אלה.
אם מדובר על היקף, השאלה הראשונה היא פנין להתחיל. נציח
שיתברר שהיוזמה של המצרים בתחילת המלחמה נבעה כתוצאה מפעולות
תגמול, מדיבורים וכהצטרות של ראש הממשלה ושרים שלו באותה
תקופה, שחרוסיים עשו בהם שימוש זדוני - ואין ספק בכך שהם
סיבלו ועיוותו ותציתו מדורה - אבל אם נראה זאת בעינינו מצרייות
עלול להתברר שהפעולת של השביעי באפריל וחהצטרות של ערב יום
העצמאות, הם אצל המצרים אנכי תשתית מדוע הם חשבו שישראל
חולכת לקראת פלחמה. בפקרה זה, אינני יודע אם כריא לנו עכשיו,
כאשר אנחנו עוסדים בפני העולם וכאשר טרם עברנו וטרם עמדנו בלחצים
העיקריים וכאשר אנחנו אומרים מה אתם רוצים פאיתנו, באו להשמיד
אותנו, פתחו עלינו במלחמה ואנחנו רוצים בשלום - אינני יודע
אם רצוי בפצב זה לפתוח פעין יסניףיא לענין שהוא בתוך עצמנו
ולומר: המצרים באמת לא רצו במלחמה, או לו לא עשינו כך וכך,
היה אולי אחרת, או אותה המלחמה השמיד לא היתה תכנית אומרטיבית
אלא פט שפרתיים בלבד. זה פאד פאד לא דרוש לנו.

מדובר בלוח זמנים אינטנסיבי ביותר. אנחנו
מדברים על מלחמה שהתאילה ב-5.6 ופרשיות שהתחילו ב-7.4. כל
זה קומפלקס של עניינים הקשור אחד בשני. פוכרחים להתחיל לדון
בו ב-7.4. זו חליכה על זכוכית חלקה. אפשר לומר שלא חצים

לא זאת ולא זאת, ואז אאזמין את הרמטכ"ל, יעשו סיכום של המלחמה, שביזם זה וזה עש"נו כך וכך, כך וכך מטוסיים הפלנו, כך וכך מטוסיים נפלו לנו וכך הלאה.

ד. ברקת:

אני מבין את הנימוקים הדוחמים את הצר הכנסת יערי לבקש מה שביקש. אין ספק כי מבחינת העתיד חשובה ההשקעה שהוא רוצה להגיע אליה, אבל בין אם נקבל את הנוסחא המצמצמת ובי"ף אם נקבל את הנוסחא הרחבה, אני חושש שאנחנו גורמים נזק ביועין ומראש לענין היוני לפדינת ישראל. על ידי כך אנחנו מותחים שלא לצורך ולא בשעת הנכונות בויכוח שיכולות להיות לו השלכות מדיקות ביותר, מבטנים אצל ומבחוץ. לכן הייתי מוכן אל חבר הכנסת יערי ומבקש ממנו לחכות. הענין הוא בהערכה שזמנה ימה בכל עת. בדיחה זאת לבוא העת.

ה. יערי:

על במות המרכזות אלפי אנשים מותר להתרוכז; השרים מתרוכזים ובאומן אנרטי. סביב שולחן זה שאמשר לומר שהוא נבחר קודם כל כדי לשתוק כלפי חוץ, דפקיים זאת, פשוט אסור לדון בכך. כלפי חוץ אנחנו שותקים. כלפי פנים יש לדון בדברים. הם לא יזיקו/ לבריאותנו. יושבות כאן מפלגות. בטובן זה, שום גידור מוליטי לא יכול להיות מותרם מדיון. עברנו את המרקמים המכריעים וצריך לגסות לסכם אותם.

אשר להערותו של שר הבטחון, בראת לי שזה לא ניתן לציפצום. לענין זה השלכות שונות. אם רוצים שלא יגוללו ויכוחים, יש איש אחד המציג את המטח, והוא הרמטכ"ל. לא מוכרחים להביא את כל המטח לכאן. אם שר הבטחון, הרמטכ"ל וראש הממשלה יישבו אתנו, אמשר לתת למך היקף בטחוני-פוליטי.

ו. הררי:

הצעת חבר הכנסת יערי מוצדקת. כולם צריכים לתת לעצמם דין וחשבון. אינני רואה, היכן יהיו דיונים כאלה אם לא כאן. דיונים אלה דורשים מסקנות להרבה ענינים. פוטב שיהיו דיונים אטופיים פח טאשר בחוץ. אם לקיים דיון - ברור שיש לקיימו בחיקף רחב ביותר.

לגבי קציני המטח, אני מציע שעכשיו לא נחליט על כך. בדרך כלל הנדחג הוא ששר הבטחון מחליט את פי הוא רוצה להביא ואת פי אינו רוצה להביא. אם יש צורך לשמוע את המטח, אמשר לשמוע מבלי להתרוכז. היום נחליט על דיון בעל חיקף רחב ועל לקח פלחפת ששת הימים.

ז. כהן:

נשאלת השאלה, באיזו מידה יש מקום שהוועדה תתיי וועדה שתסכם את תחיסטוריה. אני מציע להיזהר בכך. וועדה מרלפצטריית לא עוסקת במחקר היסטורי. כאשר דובר על סקירה על המלחמה, חשבת בפוסגים של הלך במובן הרחב והמפורט ביותר שיש לו השלכות על טכנה וארגון, על רכש. כאן אנחנו מפלאים את המונקציה שלנו, אם אנחנו עוסקים בפה שעובד להתרחש בצה"ל.

אבל יש לי רושם שאנחנו עומדים לדון בנושא לטרטי פרטיו. חשוב שהוועדה תעסוק בטרטים אלה, אבל אינני בטוח אם כל הוועדה יכולה לעשות זאת. אני מציע לאגבצתא ליושב ראש לשקול חקמת שתי וועדות משנה בוועדה זאת. אני מציע זאת בגלל האינטנסיביות של הצורך בדיונים בשני הנושאים: האחד, כל מה שקשור בצה"ל בענין הפלחמה, רכש, חימוש וכן הלאה; והשני, בענין הגדה הפערמת. שם מתרחשים דברים בקצב עצום. אולי כדאי שגם בשתי וועדות משנה שתהנה בשני נושאים אלה, ותמרוטוקולים יהיו בתוניהם לקריאה לכל חברי הוועדה, וזאת מלבד הנושאים הכלליים שבמהלך היו באים לוועדה בשלמותה. אם רוצים לעשות את העבודה בפלוא הרצינות ובפלוא האחריות המוטלת עלינו כוועדה מרלמנטרית, בשני נושאים אלה צריך לעבוד באינטנסיביות עצומה.

היו"ר ד. הכהן: לדעתני ניתן לצמצם זאת. אני מתנגד לכך שכלראשי החילות יוזמנו לכאן. לא נצטרכים למחקרים היסטוריים. לאחר הרצאת שר הבטחון יהיה אולי צורך לשמוע את הרמטכ"ל. לא נקיים סימפוזיון אלא עם האלוטים.

פ. דיין: שה הבטחון: את הרמטכ"ל ואת ראש אמ"ן צריך להתזמין.

היו"ר ג. הכהן: אשר להצעת חבר הכנסת כהן, אני מזמין את החברים שלא לקבל הצעות לוועדות משנה.

מר אחטוב עוסק בעניינים ערביים בשטחים הכבושים. הוא ירצה על המצב בשטחים אלה.

א. אחטוב: בתוניה היסוד בשטח ידועים ולא אתעכב עליהם. אני חושב שטחית בעיות בטחון פנים, אין טעם להתעכב על הנושא ברמת גולן. אשר לגדה, אני מבקש להבחיר, כי הגדה שונה ביסודות מזה למשל של ערביי ישראל בתוכנו. אחד הגורמים החשובים בצורת, נוסף על הגורם הכפותי, הוא זה, שבגדה מצויה שכבה רצינית של מנהיגות ערבית. לאו דווקא בשיעור קומה מקומי, אלא במידה מסוימת בשיעור קומה בינ-ערבי. לאחר הפלחמה בתחומה מצב שבו שאלנו את עצמנו, האם האוכלוסיה הזאת מסלימה עם המציאות בנושא זה או אחר, ואם לאו, מה הם ביטויי אי-תחלמה שלה.

אף על פי שמדינת ישראל הכריזה על איחוד ירושלים העתיקה עם ירושלים העברית, לנו אין מגוון מלחתיים לשטח של ירושלים המזרחית כאל שטח הגדה, כי בעיות הבטחון, הבעיות הפוליטיות-מבטייות ומלחמתיות בגדה, לא זו בלבד שזה אינו שונה בירושלים המזרחית משאר חלקי הגדה, אלא שבחלק הגדול מקורן של בעיות אלה ותחשקאן שהן מקבלות תם בירושלים המזרחית.

המצב כיום הוא כזה, שהמבתיגות לא התגבשה. אף פעם היא לא היתה מגובשת. תמיד היתה פטוצלת בינ אינטרטים פרו-חוסטיניים ואינטרטים פרו-נאצריים, ואחרים בדלנים לפיניהם. אף פעם לא היו מפלגות בצורה מצינית. היו קבוצות השפעה,

היו קבוצות לחץ, דבר מעגין שאיננו מכירים בישראל, וכן קבוצות פאורגנות לפעילות אלימה, כגון "מתחא ו אש"ם של שוקי ירי".

גדמה לי שאפשר להתחם אל תבעשה בשטח הגדה בשני מיסורים, בשטח ההתארגנות הפוליטית ובשטח הפעילות האלימה, או ה כוונות לפעול בדרך של חבלה. הדברים קשורים זה בזה, אבל מבחינת הנוחיות אולי כדאי להמריד ביניהם.

לגבי המיסור הראשון של הפעילות, הפנב כיום הוא, שרק אישים נכבדים ובודדים כאם ומשטים ביותר הרחיבו עוד במשם ומסכימים לשתף פעולה עם שלטונות ישראל בגלוי, למשל, ראש עיריית חברת, שיך ג'אבר ועוד. הרוב נמנע ומסתויג. הכוונות או הסניעים להימנעות זאת ולתפתח צורות משיתוף פעולה עם שלטונות ישראל הם כמובן מוליטיים, זיקתיים בראש וראשונה לעולם הערבי, היעדר רצון להתבדל מהעולם הזה. כאשר מדברים על אחד הפתרונות האפשריים, למשל על מדינת פלשתינה, אנחנו שומעים שחזר חייב להיות פותנה בהסכמה ערבית. כאן יש ניואנסים שונים, בהסכמה כל-ערבית, חלק-ערבית וכיוצא באלה.

לומר

המבחינות הפוליטית-מקומית, ניתן אצמח שאיבה פוכנה לשיתוף פעולה על שלטונות ישראל. היא לא השלימה עם הפציאות. לא עם שלטונות מדינת ישראל ולא עם שלטונות הפמפל הצבאי.

יש שככה סביה של מבחינות שהיא לאו דווקא משנית, היא אקסוקוטיבית, של ראשי ערים, שעומדת בראש הארגונים המקומיים של האוכלוסיה המקומית. הם אנשים שבחלקם נבחרו מכוח מבחינותם ובחלקם לא, בחלקם נבחרו מכוח מקצועם ובחלקם מכוח השתייכותם הארגונית. בגדה ריווחת התומעה שהם מוכנים לשתף פעולה עם הפמפל הצבאי, ועושים זאת, אבל מתנגדים לל אקט וסמל שלטון של מדינת ישראל. למשל, היתה בעיה של הסורים בסכם וטול-כרם. דנו בפתיחת שנת הלימודים הקרובה. הם אפרו מיד, שאם הטמטים ישאו כותרת "מדינת ישראל, משרד החינוך", הם לא יפלאו את הטמטים. אם הם ישאו כותרת של הפמפל הצבאי, הם יפלאו את הטמטים.

נקודה שלישית נוגעת לכה שקוראים בעתונות פרי או ארגוני פרי. לפי דעתנו אין פרי. פרי פחייב ארגון. אין ארגון של התנגדות לא מסיכית ובוודאח לא אקטיבית בגדה. יש אישים - ואני לא אומר מבחינים - אישים שונים שפנטים לבטא התנגדות. להתנגדות אלה אין פכנה משותף ארגוני. אלה ברובן התנגדות מסיביות, מוליטיות, שבמידה רבה באות לשמש אליבי למקרה שהפנב ישתנה ויבואו לשאול את האנשים בפה בטאת את התנגדותך למצב שהשתדר, לשלטון מדינת ישראל בשטח הכבוש. פנאן כל המטיציות של כמעט כל ארגון, בנוסחו יבנו פוחים בגד מייפוח ירושלים וכן הלאה.

חניצנים למעבר מעמדה פסיבית לעמדה קצת יותר אקטיבית, עד היום ג'תגלו רק בירושלים, כאשר בהשראת של כמה קומוניסטים - לא יותר מעשרה, וספק אם הם באמת קומוניסטים, על כל פנים השלטון חירדיני הדביק להם תואר זה - בשיתוף פעולה עם ערבים אחרים, בעיקר מאיזור בית לחם וחברון, יצרו וארגנו את השביתה האחרונה בירושלים המזרחית. הם פעלו מלכתחילה, שיש ליצור מצב שיאלץ את האוכלוסיה בגדה, ובראש וראשונה את ירושלים, לצאת מתחום הפעילות המסיבית. הבורנה למעשה היתה לארגן הפגנת באותו יום שבי, אלא שלא הגיעו ביניהם לאחדות דעות והמשרה היתה לפתוח בשביתה. רק הבורק שמעתי שהם מתכוונים לארגן סחר שביתה איזו שהיא. הם מאד נסערו מעמדת הרב גורן.

אותם בוצריים/הפתגוררים בירושלים, אף על פי ששיתפו פעולה בשביתה ובביטויים אחרים ואף על פי שחלק מהם חמם על כרוזי מחאה, אינם שלמים עם החסיסחות הזאת והם מקווים שימצאו את הדרך להתבטאות.

אשר למעילות החבלנית, עד היום לא היה יותר מאשר מתן סיוע פסיבי על ידי איכסון ותכנון משותף של פעולות ותכניות או פרטיביות, במידה שאפשר לקרוא לכך תכנון משותף. נתפרסם בעתון על תפיסת הוליות, אשר הוחדרו מסורית דרך ירון לישראל. כל מה שנזכר כאן היה לקבל איכסון האנשים והציוד, עם כוונה לתמתין להוראות. הם הוחדרו אחרי ה-5 ביוני.

בשטח הגדה יש מספר אנשים, עטרות, שהיו חברים בארגוני "מתחא ו-א.ש.פ. וארגונים אלימים אחרים. ברשותם מצוי נשק. הפסגרת הארגונית התפוררת, אבל שנים-שלושה אנשים יכולים כמובן להתחבר יחד ולבצע איזה שחן משומות. המצב כיום הוא שבשכם, ג'נין ושול-כרם, פעולות כמה קבוצות כאלה של אנשים, בחלקן תחת פיקוח, ולפי שעה הם לא מתכוונים לפעולות מקופיות. הם מחכים - כי התמונה אינה ברורה לא רק לנו אלא גם להם - להוראות ותכונות. נשאר הרבה נשק אישי קבור ומוסמן בצורה יסודית.

ברצועה המצב הוא, ששכבת המנהיגות המוטבציאלית דוכאה על ידי הפצרים. השליטה ברחוב הערבי נותרת את ביטוייה. אנחנו עדים לסגירת חנויות, הפצת שמועות והתססת הרוחות בעיקר בעזה ואולי רק בעזה. אלה תופעות שאנחנו ניתקלים בהן בכל שבוע. דברים אלה מבוצעים על ידי אנשים בעלי שיעור קומה לגמרי ירוד. מצייתים להם, כי חוששים מפניהם. המנהיגות המוטבציאלית עדיין לא בשמה, לא התארגנה. אנחנו חושבים שתארגנות כלשהי, אפילו קוטעת, לא צפויה בזמן הקרוב.

לגבי הרצועה, שמענו וידוע לנו כי יש כוונות של "מתחא לתגיע אליה ולפעול גם מפנה. עד עכשיו אין סימנים מעידים על קשר כזה שחוקם בקנה מידה רציני שאפשר לדבר עליו. כאן מצויה אותה תופעה שהזכרתי לגבי הגדה. פצויים הרבה אנשים עם כמות נשק לא מבוטלת. נמצאים גם חיילים פצריים המסתובבים פה ושם. מכאן אותם מעסי מיקוש עליהם שמענו. יתכן שבעתיד גם כן תהיה פעולה כזאת, יזומת על ידי שנים-שלושה אנשים ללא השראת מאורגנת לפי שעה.

המצב הוא כזה, שמרצועת עזה הבעיה המרכזית של בטחון מביים היא הבעיה של התגברות על אלמנטים רבים בודדים שיכולים להדביק בפלישה של פעילות חבלה. נדמה לי שהבעיה המרכזית בגדה היא הבעיה הפוליטית, אם אותה שכבת פנהיגות תצליח איך שהוא להתארגן, אמילו אם לא תתכוון לכך, היא תתן השראה לאנשים שיש להם המוטבצ'אל להפוך, לחסית, לגרום לכך שאחרים לא יוכלו שלא להגיב. בארגוני מורים אחדים היו דיונים סוערים האם הם ישתתפו במחאות נגד איחוד ירושלים או לא. הגיפוק שתכריע היה הגיפוק: אנחנו לא יכולים לפגוע אחרי לשכת עורכי הדין. אם ימצאו אנשים שיתנו את חטון, צפוי גל של סחימה מוליטית שתהיה לו משמעות שלילית מבחינה בטחונית.

הררי: קבוצה של שמונה-עשרה אנשים יכולה להשפיל מרותה על עיר שלמה, אם התושבים מפחדים מפני עתידם, וחוששים ביותר מפני כך, שביום מן הימים הם יוחזרו לחסיין, אם זה מדובר בגזה, זה טבעי, הגיוני ופובן.

שאלתי היא, באיזו מידה אי-הבחירות מצידנו לגבי השטחים הערביים משפיעה על המצב המטחוני הפנימי שם. אם רואים שהדיבר הירדני הוא עדיין מטבע, סימן שהמשלה איננה תושבת לשלוט שם אי-פעם. אילו ידעו שזה עדיין לשנים רבות, התתכנות היתה אחרת לגמרי.

שאלתי השניה מוצגת אל שר הבטחון. האם חרב גורן נתון למרות צבאית או לא?

א. בן-אליעזר: אני מצטרף לשאלה העקרונית שיש לה אופי מוליטי, עד כמה אי-הבחירות ולמעשים אמילו בחירות לצד ידוע, משפיעה על קצו הפחשבת של התושבים בערביים בארץ ישראל.

לענין השביתה - בשק השביתה היה מקובל אצל הערבים מאז ומתמיד. אי-אפשר לפגוע שבתה. תגובתנו אנו לגבי השביתה נגעה לחמישה חנוונים שמגרבו להם את החנויות, וכן לגבי חברת האוטובוסים שרשינה נשלל. אם ישבתו פחד, לפשל, מה היה קורה לו היתה המשלה מודיעתו כל אדם ששוכת, על מנת לפתוח מחדש את חנותו, צריך לבקש רשיון. על ידי כך איננו מונעים את השביתה שהיא נשק אזהרה לגיטימי, אבל מצד שני זכותנו לדעת מה היא חסימה לכך שתאדם שבת, מדוע שבת? מדוע הוא רוצה עכשיו לפתוח את חנותו מחדש, האם על מנת לפלא את האינטרסים הכלכליים שלו, את הרצון שלו ל היות אזהרה טוב, שקט וגאפון? אם כך - בבקשת חנה הרשיון. אני חושב שבשיטת העונשין שנחגו אינסיכוי להצליח לאורך זמן. אם שלושה או חמישה אנשים צריכים לבקש שוב רשיון, זה לא מספיק. אם כל אדם יידע, שכאשר הוא סוגר את חנותו הוא צריך לבקש שוב רשיון, - למרות שיקבל אותו - הוא יתשוב על כך בפעם נוספת. זה יכול לשמש כוח מרתיע, ואולי אמילו מונע, את אחידות השביתה.

אין לי פרטים, אבל בשום צורה אינני מקבל את התערכה שיש כמה עשרות אנשי "פפחה" והארגונים האחרים. יש בוודאי מאות ואולי אלפים. בוודאי יש גשק רב. אני חושב שבוענין זה אנהנו אשמים מהרגע הראשון של תום הקרבות, בעיקר בעזה. בראש לך שלוד לא מאוחר לשים דגש על כך. לפי דעתי, אם קיימת בעתיד הרחוק סכנה של מערכה צבאית, סכנת מעוכן בטחונות קיימת לעתיד הלא כל כך רחוק. היום אנהנו נמצאים עדיין בתקופת מעבר שפעולות ידועות יכולות להביא פירות רצויים עדי למבוע את המערכה הבטחונית של שרור וחבלת.

כיצד מגיעים לעזה, מהיכן מגיעים לעזה? שמעתי שאנשי "פפחה" הגיעו לעזה, מהיכן? מה בנוגע לאותם ערבים שעוברים את הירדן מהמזרח למערב ללא קשר עם הסכמת מדינת ישראל לפי שמתבטאת בחסכם שנעשה על ידי ממשלת ישראל, ממשלת ירדן והצלב האדום? האם יש לנו ביקורת כלשהי על המעבר הזה? מה אנשיים של העוברים? מי הם?

שאלתי האחרונה די מסובכת אבל אבקש לפצוא פתרון. מה באמת גורלם של אנשים במערב הירדן הטוענים: אנהנו אזרחים ירדניים, אנהנו מקבלים משכורת ממשלת חוסיין, אנהנו עדיין נפשיים בשליחותנו ותמקידנו לפי החסדר שהיה עד עכשיו. האם אין שום אפשרות לשלוח אותם באמת לירדן? מדוע אנהנו צריכים לקבל את כל ההודעות האלה ולקבל אותן כהודעות לגיטימיות של אזרחים הטודיעים שהם לא רק בתינים ירדניים, אלא עווסדים לרשות ממשלת ירדן ולסמכותה. מה היא המדיניות כלפב אותם יחידים? יש בוודאי תקדימים כינלאומיים בענין זה. זה ענין מסובך. כיצד חושבת הממשלה ושלוחותיה לספל בחברי פרלמנט ירדניים המופיעים אצלנו והטוענים שהם חברי פרלמנט ירדניים, וטוענים שהסמכות העליונה הוא חוסיין?

פ. יערי:
השאלה שלי היא לאנשי הש.ב. אותי מדאיב ענין הפחתות והנסק. אמטא אפאז אוכרים שלא לפים יש גשק. ראיתי בוקר אחד כאשר גילו שתי קבוצות שודדים והובילו אותם ברחובות עזה. זה עשה רושם עצום. מתברר שאפאז ש-ש.ב. עושה דברים רציניים. מה היא התכנית כדי לגלות את הפחתות. אני קורא שיש רשימות של אנשי "פפחה". באיזו מידת הגיעו לרשימות יותר סמכות? האם יש תקווה שבסתלט על הפחתות הזאת? אם בוכל להסתלט על הפחתות, בוכל להסתלט גם על מי קוד השאי אפאזאפאאפאאפא מחוץ לגבולותינו.

אינני טאמין בדרך של הצורך בחידוש הרשיון בעת שביתה. בדרך זו אפשר לסגור להם את כל החנויות. השאלה אם זה יביא לקואופרציה.

א. בן-אליעזר:
מה השמעת הערבים הישראלים על הערבים הייחודיים בשטח מדינת ישראל. כיצד אנהנו יכולים להיעזר בהם, או אולי לחימך, אולי השמעתם רעה?

פ. יערי:

יש משתמי פעולה כמו ראשי עיריות.
האם מלבד זה נעשים נסיונות רציניים
להבקיץ דרך להבנה עם איזו שיכבה?

י. רפאל:

בתרסם בעתונות כי נתקיימו כמה פאות
משפטים בגדה. מה שיכ המשפטים הללו?
על איזה עבירות הם התקיימו ומה תוצאותיהם? כמה אסירים יש
בערך עכשיו בבתי הסוהר של הגדה ולא יזה תקופות מאסר?

האם נתפסו פרטומים מחתרתיים בכתב?

פר אחיטוב אמר כי יש נשק רב. האם
יודעים על הנשק הזה רק כשהוא נתפס? אותו נשק שיודעים עליו
רק כשהוא נתפס, האם הוא בבעלות פרטית או שכל ידי כך יודעים
על מצבורי נשק בבעיות סאורגנת?

חזקרת את השפטים של המורים. מה
בסופו של דבר הוחלט לגבי השפטים? האם שינו אותם או שהם הסכימו
לחתום?

הייתי השבוע במערת הפמלה, ביום
ראשון. שר הבטחון קבע סידור של שעות. בכל יום בין השעות 11 ל-
15.30 לתפללים או יכולים להתפלל הפוסלפים ואילו ליהודים
הכניסה אסורה. התאספו שם לפחות אלפים יהודים שחיכו בתור.
כאשר בירננו פי יוטב בפנים, התברר שיש שם עשרה אנשים הפתפללים.
עם פי התייעץ של הבטחון על מנת לדעת את סידורי התפילה המחוייקים
של הפוסלפים? האם ביררו אם הם היו נוהגים גם קודם לכן
להתפלל באותן שעות? אין לי ספק שהם פארגנים חילום קבוצות קטנות
של אנשים כדי להתפלל ולהפריע לזרימת היהודים, ובסופו של דבר
תיפסק. איבני חושב שהסידור הזה הוא סידור אוביקטיבי צודק.
איבני חולק על עצם סידור החלוקה, אבל בדמה לי שהחלוקה אינה
סבירה.

האם יש עוד יציאת ערבים מכאן לשם?
ואם כן - האם אמר לדעת משהו על כך? מה הם הקריטריונים הבטחוניים
לגבי אלה שישובו. הבדיקה היסודית היא בידי אנשי הבטחון.
מה היא הבדיקה? האם לדעתכם רצויה התקרבות בין האולוסית היהודית
לערבית? בירושלים פורגשים סיפנים שבין האוכלוסיה הערבית יש
רצון להיפגש עם יהודים ולשמוע פניהם זברים. רצו לחזמין
אותי להיפגש איתם. איבני יודע אם זה רצוי או לא, האם יש לעודד
פגישות פסוג זה או לא?

ח. לבדאוו:

לו היתה נופלת החלטה מדינית ברורה
לגבי שטחי הגדה המערבית שהם חלק
ממדינת ישראל, לו חדלו הדיבורים על מדינה פלמטינית או אשונופים,
לו הערבים היו יודעים שהם חלק ממדינת ישראל, האם במקרה כזה
שא אאז פאפאא היו התופעות של אי-שיתוף פעולה מוסקות או
גוברות? האם אי-חבהירות אינה גורמת להתססת? האם יש בידכם תוצאות
למדיניות חיד חרבה? לפשל, לגבי תגלית ארבעה ערבים לפנסיונים

מפוארים בפדינה, האם יש מסקנות שבדרך זאת יש ללכת וכי דרך זאת היא הדרך הטובה, או אולי המסקנה היא שיש לחקשות יותר?

האם ידענו מראש וכמה זמן מראש ידענו על קיומה של השביתה? אם ידענו - האם ניתן היה למנוע אותה?

לגבי השביתה המתקרבת, האם העובדים שחוטטו לאחר השביתה הקודמת הוכיחו את עצמם שיש בהם משום הרתעת כלשהי? לו סגרנו את כל החנויות והיינו פותחים רק דוכנים למכירת לחם, המצב היה שונה. סגרנו ארבע-חמש חנויות ובזה נגמר העניין. על כן אולי חושבים על שביתה חדשה.

האם פדיניות היד הרכה הצדיקה את עצמה? האם כיסינו את השטח מבחינה מודיעינית? האם זה קשה מאד או יש חלק אוכלוסיה המוכן בנושא זה לשתף אתנו מעוללה?

חיום מסתמנות שתי צורות מבחינות, האחת היא המבחינות הדתיות. תמיד חיתה למבחינות הדתיות השמעה אצל הערבים. המבחינות השביתה היא המבחינות הפוליטיות. איך פעריכים את התארגנותה היא ותכניות מעוללה לגבי המחר?

במסך כי יש לנו ידיעות לגבי "מתח" וכי אנחנו יודעים עליהם, ואילו יש כאלה שלא יודעים עליהם. מדוע לא מבצעים מעצרים אצל כל אנשי "מתח" הידועים? מדוע לא מנסים להטיל אימה על ידי מעצרים חמוניים?

יש מאבאאאא שמועות שחירות על גשר דמיה היו יריות שלנו אל הערבים, אלה המנסים לעבור לחלק המאבאאא הערבי של הירדן. האם יש בכלל תנועה של חוזרים מן הגדה התיא בדרך חבלתי-ליגלית ומה השפירה שלנו פול התופעה הזאת?

שאלתי האחרונה נוגעת לחוזרים. אני מבין שלא נפתח עכשיו בדיון. שאלתי היא, האם קבענו לעצמנו מספר מסויים אותו נהיה מוכנים להחזיר? האם חסריקה הבטחונית היא בריירה מצידנו אנו שנשתמש בה כדי לבלום את החזרה ההמונית? אם לא, אני מציע שנחפוף את חסריקה הבטחונית לכלם מבחינת מספר החוזרים שנרשה להם לשוב.

ז. צור:
האם קיימת פעילות מדינית של גופים ישראליים, יהודים וערביים בגדה או ברצועה, ואם כן, האם יש על כך פיקוח? האם הגדה פתוחה לפעולות רק? האם אפשרית הגירה מניפית בגדה ממקום אחד לשני ובמיוחד בירושלים?

מה תכניות הממשלה להגברון הנוכחות הישראלית בגדה? אם על ידי מהנות צבא ואם על ידי היאחזויות. שמענו סקירה ממשל רצועת עזה, מר אביב. האם הילופי הגברי שהיו ברצועת עזה הם שיגרתיים או היו לכך סיבות אחרות.

היו"ר ד. הכהן: זאת לא שאלה שצריך להשיב עליה.

ס. אונגא:

באיזו מידה יש הרגשה שאנחנו באמת
כבר מתמצאים בתוך האוכלוסייה. הזמן
די קצר. זו אוכלוסייה גדולה ושטחים גדולים.

כאשר דיברתי בוועדה מטעם משרד החינוך
לענין החינוך הערבי על החשש מפני מתן אפשרות לכל המורים שם
ללמד וכי צריך לעשות איזה שהוא סינון, התשובה היתה די מזלזלת.
בראח לי שהדבר רציני מאד. עד כמה אתם מתעניינים בשאלה? אין
לי הרושם שמשרד החינוך נותן לכך את הדעת, וברור אי לא במידה
מספקת.

יש מסחר לעבר הירדן. זה חונמנתה במידה
די גדולה. אולי אפשר לקבל אינפורמציה על כך, כיצד הדברים
מתנהלים ואם יש על כך פיקוח ואיך הדברים יכולים להימשך ובאיזה
דרכים.

אם רוצים לבוא לידי איזה שהוא הסדר,
במשך הזמן צריכה להיות איזו שהיא התארגנות בתוך האוכלוסייה
הערבית. האם אנחנו חושבים על הכוונה בתחום זה, על התקרבות
והתקשרות עם גורמים מסויימים בתוך האוכלוסייה כדי לכוון
התארגנות שצריכה לבוא צאצא בצורה שתחיה רצויה לנו? אני חושב
שבטווח יותר ארוך הדבר חשוב.

מה בעצם עושים כדי להתחקות אחרי
בסק בתוך האוכלוסייה אא הערבית, והאם רואים התקדמות באיסוף
הנשק?

(המשך הישיבה רשמה פ. אייגט)

לפני כן רשמתי ו.ק.
א.מ.

ירועדת החוץ והבטחון
17.7.1967

ס ו ד י

ג. כהן:

באיזו מידה יש הרגשת פיקוח על מעבר
הירדן? מה מידת ההסתבכות הבלתי מסודרת

והבלתי ידועה?

הייתי רוצה לפרט יותר את שאלתו של חבר
הכנסת אובא ביחס לסחר הפדות והירקות. התועלת מן הבחינה הכלכלית
ברורה, אך האם אין אפשרות מעבר חפשית מדי והאם אין פה תרומה די
מזיקה להגברת התחושה, כי בסופו של דבר, הרי עתידם מבחינה כלכלית
עם ירדן? האם זה גם לא בוחן את הרקע לשמועות, שזה סידור
פרטיזבי, העוקף את השלטונות שלנו ורקע פורה לשמועות בדבר שוחד,
שכמובן איש לא מאמין להן? אולי ניתן לחייב את ממשלת ירדן גם
להסדר בענין זה.

האם יש הבדל מבחינת הבטחון הפנימי בין
צפליטים של 1948, מחנות הפליטים והאוכלוסיה בכפרים ובערים?

אשר לנזכחות שלנו שם: האם אתה באמת
חושב, כי הנזכחות שלנו שם מספקת? האם אין תכניות להגברת הנזכחות
הצבאית? בשבועות הראשונים לאחר הכיבוש נוצרה נזכחות על ידי
המטיילים. כיום אפשר כבר לבסע בכבישי הגדה שעה ושעתיים בלי שתפגש
מכונית ישראלית אחת. האם לא היה כדאי לחשב על סיורים מכוונים?

יש צורך לדאג להופעה הצבאית של החיילים
שלנו בשטחים האלה: הלבוש צריך להיות מסודר. יש לזה חשיבות.

בקשר להלכי הרוח: באיזו מידה תביעת
רכוש צמוש שנמצא אצלנו, בעיקר לגבי ירושלים, משמש פוקוס להצטברות
רגשות ומה התכניות לגבי נושא זה?

ברצוני להדגיש שאלה אחת שהעלה חבר הכנסת
אובא: ספרי לימוד ומורים מהווים נושא מרכזי. עלינו לדעת מה תכניותינו
בנושא זה.

י. אלמוגי:

האם אינך חושב, אדוני השר, שיש להפרדה
הכלכלית-משקית בין מדינת ישראל לבין השטחים
בגדה וברצועה השלכות פוליטיות בסחוביות וחברתיות? האם קיום הפרדה זו
אינו פוגע באפשרות לעודד תנועה של ערבים, שתראה בנו עובדה קיימת?

ציו"ר ד. הכהן:

האם יהיה זה זכרון לומר, כי כל פעולותינו
וכל הדברים והרעיונות שאנו משמיעים מנותקים
מהעובדה הלא-ברורה גם לנו - מה יהיה גורל השטחים האלה?

לי היה ברור זה כמה שנים, שהמלחמה היא
בלתי גמבעת, שהלוחמות הערבית לא ברפית על ידי שום קרב. השנה גם הוברר
לי לקראת מה הולכת ברית המועצות. ואם זו העובדה, הרי כיצד בכלל אפשר
לראות את מיליון הערבים כאן כאובייקט, שאנו יכולים להפעילו כרצוננו?
ואם כן, הרי דרך פעולתנו תמוהה בעיני.

אם יש תכנית ברורה על גורל השטחים, הרי
לאורה צריך לפעול. ואם הם אזרחים, יספלו בהם כנאזרחים, ואם הם
אויבים - למה להתיר להם להעביר את הירקות לירדן? שיגורונו ברעב.
יש להעמידם בפני עובדה: אתם רוצים לחיות במדינה הזאת - בבקשה. אם לא -
אז לא.

דרך הפעולה ברובעת מהשאלה: מה אבו רוצים מהם, ואז כל גישתי להחזרת הפליטים היא אחרת. אם זכורה העובדה, וזו בקבעת על ידי ארצות ערב ושלטונותיהם ורוסיה שעומדת מאחוריהם, שזה סיבוב ראשון, הרי בהתאם לזה צריכים אבו לנהג.

שר הבטחון רב אלוף מ. דיין: יסלח לי היושב-ראש: איני יודע מי רוצה מה ממי. מה אתם רוצים ממני?

היו"ר ד. הכהן: אני לא רוצה. אני רק מעורר את השאלות האלה.

א. בן-אליעזר: שר הבטחון מייצג את הממשלה.

היו"ר ד. הכהן: אחת מן השתיים: או שאבו מפיצים את תורת אזרחות ישראל, ואם זה לא ביתן - ואני חושב שזה לא ביתן - כי האידיאולוגיה הלאומנית הערבית תכריע, הרי צריך לנהוג בהתאם לכך.

מלה אחת בענין מערת המכפלה. היו לזה הדים ביבלאומיים. הרב גורן הוא חייל. לו הייתי אבי הרמטכ"ל הרי לו הייתי אומר: מהצבא - לך. אם אתה בשם הצבא בוצה שם בית מקדש - אז לך. אבי עוד מן היום הראשון בתלתי בשופרות האלה.

מערכת המכפלה זה מסגד ואנשים הולקו ברות ועיטבו סיגריות. הוא הדין בקבר רחל. יש המתנהגים באופן ברברי בענין זה, ולזה הד עולמי.

אבי מצד אחד לא רוצה לתת לפליטים להיכבס, כי זה, לפי דעתי, טורפידו. עשינו בסיון. זה טורפידו, וזה באינטרס של קיום המדינה הזאת, אך אצא לא יקרה ולא כלום לקיום המדינה גם בלא השופרות.

מר א. אחיסרוב: תפקידיו של שרות הבטחון הם בעיקר איסוף ידיעות והעברת הערכות לממונים עליהם ולא להשליט צריכים לבצע ולא להחליט על המדיניות. ומשום כך יש שאלות, שאני, על כל פנים, לא אוכל להשיב עליהן.

בשאלתי על ידי אחד החברים: אם אי הבטחון לגבי א העתיד, ששורר בקרב האוכלוסיה, מכביד על שיתוף הפעולה ומהן המשמעותות מכך? אשיב: ברצועת עזה עוד יותר מאשר בגדה אבו מרגישים בקושי זה בעבודה היום-יומית שלנו. תושבי הרצועה אומרים: הייתם פה פעם והלכתם. איבנו יודעים אם לא תלכו בפעם השניה.

יחשלים מהווה דוגמה בכיוון הפוך. זה אולי המכסימום שיכולה מדינת ישראל לעשות כדי לבטא רצון של המשך בזכחות במקום. והמציאות היא, שרבים האומרים, כי אמנם מדינת ישראל אמרה, אך כל העולם הצביע בגד. עצרת האומות המאוחדות הצביעה בגד והפרשה עוד לא גסתיימה. כלומר - אבו מצדנו עשינו פה הכל, אך יש עוד שליחים.

איבני יכול להשיב לענין: מה יקרה כאשר באמר לכל מי ששובת, שכאשר ירצה לפתוח את חנותו, יצטרך לקבל רשיון ולהסביר למה ועל מה שבת. יש תהליכים בקרב אוכלוסיה, שצריך להימנע מהם. קודם כל צריך להימנע אאאאאא מהיורדות וומצב של גיבוש, שאחר כך יכול להיות יותר גרוע. אבו מאד ערים לענין זה.

בשאלתי על אל-פתח. רובם ברחו. בשאלתי:
אם הם מגיעים. הגיעו כמה חוליות אחרי המלחמה האחרונה. היתה כוונה
לשגר אליהם עד. טרם נתקבלו ידיעות אם אכן הגיעו.

לעבין הבסק: אני מרשה לעצמי להעיר, כי
צה"ל לא הפסיק את החיפושים. הוא ממשיך בחיפושים. החיפושים מבוצעים
בחלקם על ידיעות מכוונות ופעם ידיעות פחות טובות. כן בערכים
מיבצעים שיטתיים כדי לבצע סריקות שסח יסודיות.

לגבי אלה שחוזרים ומבקשים לשוב: אני
יכול לאשר את העובדה, שאנו בודקים את השאלונים האלה.

ח. צדוק: מה הכלים לאותו סיבון קפדני?

מר א. אחיטוב: קבלנו הוראות לבדק את השאלונים ואנו
מבצעים.

שר הבטחון רב אלוף מ. דיין: לא שירות הבטחון ולא שר הבטחון הודיע
על סיבון קפדני או על בדיקות קפדניות.
כל הפורמולה הזאת לא באה מאתנו.

י. רפאל: האם זו סתם מליצה?

שר הבטחון רב אלוף מ. דיין: תשאל את מי שכתב את הכותרת הזאת.

א. בן-אליעזר: אך הממשלה החליטה על סיבון קפדני.

שר הבטחון רב-אלוף מ. דיין: אשלים את הדברים בבקודה זו.

מר א. אחיטוב: יש לזכור, כי אפילו את הערבים הישראליים

שהסתובבו בגדה קיבלו בחלקם אמנם בסדר

פנים יפות, אך בסופו של דבר הם רואים אותם כאזרחים ישראליים,
שהשלימו עם המציאות.

רק"ח הליטה לפני כמה שבועות לפעל

בירושלים המזרחית, להפיץ עתונות ולבדק את אפשרויות הפעולה גם

בשטחים המוחזקים. עד היום אין קשר אידאולוגי בינה לבין גופים

ארגוניים קומוניסטיים בירושלים, אך יש קשרים אישיים עם קומוניסטים

בודדים בירושלים המזרחית. הביטוי היחידי - הפצת העתון הערבי של

רק"ח. לא מוכרים אותו ולא מפיצים אותו בראש גלי בגדה, אך כל אחד

בירושלים המזרחית רשאי לקנותו, ומירושלים הוא מוצא כמובן את דרכו.

יש לעתון זה הדים, אך בסופו של דבר **אא** לא אחטא למציאות אם אומר,

שגודל התפוצה הוא בעשרות ולא במאות.

ואם אמרתין, שאין גופים ארגוניים לא

מהבחינה הפוליטית ולא מהבחינה של **אא** לוחמות חבלה, הרי אין גם מצבורי

נשק לגופים אלה. הנשק שבשאר הוא נשק המוסתר על ידי בודדים - שלל

שבשאר מהצבאות הערביים, ובמידה מסוימת נשק שהיה להם קודם לכן.

היש לכם ידיעה על המחתרת?

י. יערי:

מר א. אחיטוב:

זה נכנס לתחום המישור האופרטיבי שלנו. כמוכח שהעובדה, שאנו מצויים רק זמן קצר בשטחים הכבושים משפיעה גם על היעילות שלנו, אך המצב די משביע רצון ואנו נמצאים בשלב של התקדמות.

אשר למחתרת הספציפית, הרי אין מחתרת.

מחתרת זה ארגון.

אני יכול רק לומר, שחלק מאנשי אל-פתח ברח. חלקם נשאר כאן ומסתדר. בחלק גם לא כדאי לספל, כי אלה הן הצמושות. האחרים, בעיקר קבוצות, חוליות, שהגיעו מסוריה ובעזרו בשיתוף פעולה מקומי, הרי טפלנו גם במשתפי הפעולה המקומיים.

איני יכול להשיב אם מדיניות יד קשה או רכה תביא לתגובות אלה או אחרות. על כל פנים לא אוכל לתת תשובה חד-משמעית. אני יכול לומר, כי הפעולות שבנקטו היו לפי הערכתנו חיוביות למדי, כי עד היום לא חרג שום דבר מגדר של מלל ודיבורים. לכן הפרדתי את מישור הפעילות של לוחמה אלימה ופעולות גורילה, ואיני יודע מה יביא למה.

לענין המורים: ארגוני המורים הם שכבה משכילה. די מכובדת. יש ארגוני מורים לוקאליים ויש ארגוני גג. השאלה שעמדה לפני משרד החינוך היתה: האם לבדוק ומה לעשות. אם המורה בפרו-גאזרים או פרו-חוסייין, הרי זה מאות אלפים.

לא הייתי משאיר את המסוככים.

מ. אונא:

בדמה לי, כי השיבותי על רוב השאלות.

מר א. אחיטוב:

שר הבטחון רב-אלוף מ. דיין: כל השאלות מאוגבות בשאלת המדיניות. ללא ספק, העובדה שישראל לא קבעה לה מדיניות לעתיד היא העובדה הקובעת ביותר שיטנה בכל מערכת היחסים הן מבחינה שלילית והן מבחינת קביעת המסגרת של המותר ושל האסור והן מבחינת הכוונת המדיניות של משרד הבטחון והמבצעים של משרד הבטחון.

כל עוד איננו מחליטים שזו ארץ-ישראל, הרי הם בתיבים ירדנים גם על דעתנו, כי איננו מציעים להם בתיבות אחרות. ואם כך - אין זה פסול להיות פרו-חוסייין.

הסטטוס שלהם עכשו הוא של אזור כבוש זמנית על ידי מדינת ישראל. קבענו, כי ירושלים היא מדינת ישראל. לא קבענו זאת כלפי הגדה. וזו העובדה היסודית הקובעת הן את מדיניותם והן את מדיניותנו, וגם את המגבלות.

אין פירוש הדבר, כי לו קבענו, שדין הגדה כדין ירושלים, היה המצב המעשי יותר טוב. איני אומר, כי התוצאה יכלה להיות אהבת ישראל, אך התוצעה יכלה להיות - מדיניות ברורה. היום הגורם הדומיננטי הוא זה, שלא קבענו את גורל העתיד של הגדה וכן קבענו את גורל ירושלים.

כמוכח שיש לדבר הזה השלכה גם על ירושלים, כי ירושלים היא בשל כך מוקד ההתנגדות, ולצדם עומד כל העולם, ולא כל העולם גאיבי. כל הכנסיות וכל השגרירויות המייצגות את כל המדינות, שביקשו לא להכיר בסיפוח ירושלים, עושות כמיטב יכולתן כדי להשיג היענות של אותו צבוע והמדיניות של כל המדינות היא - להביא לביטול הסיפוח. בקלחת הקטנה הזאת בוחשות האצבעות גם של הרבה מדינות וגם אצבעות של מדינות חזקות. זה במיוחד מחריף על רקע איחוד ירושלים.

דבר שני - כל הצבור שם בגד ישראל וכל המנהיגות שם בגד סיפוח עם ירושלים, ואם מישהו מאתנו חשב, שיקומו שם מנהיגים ערבים, שיעדיפו להיות קשורים עם ישראל ולא עם ירוך - אין לזה כל אחיזה.

יש תהליך עוד יותר חשוב: ערביי הגדה לוחצים על המלך חוסיין וכותבים לו בתזכירים, שלא יעשה הסדר בפרד עם ישראל, שלא יחד עם ארצות ערביות אחרות. מאיימים עליו, שאם יבגוד, הרי הם לא בכיסו. יוצא מחוסיין במצא בין הפטיש ובין הסדן. הוא צריך להתליט אם לסטות ולהתפצל מהעולם הערבי כולו ואולי להידבר אז עם ישראל. אך אז יבואו ויטעבו ערביי ישראל, אם לא. הערבים הפלשתינאים זקמו בקו שהוא בגד הסדר בפרד של ירוך עם ישראל. לכו הם אמרתי: תוציאו לכם מהראש שתעשו אתנו הסכם בלי ירוך. ולחוסיין הם אמרתי: תראה איזה פטריוטים, אך אם תלך לחרד - אנו עוד נשקול. הכל תחליטו, כי זה הקו הנוח להם. אולי גם חוסיין חושב, כי זה הקו הנוח לו, כי בחזית אחת עם כל הערבים הוא עלול לקבל יותר מאשר בחזית בפרדת עם ישראל ועם האמריקנים.

אינני בא בטענות, כי חשבנו, שכאשר בואו ובכבוש, יגידו לנו: טוב ששחררתם אותנו מחוסיין. אולי היו דברים מעולם, אך הם אינם קיימים עכשו.

אם תדבר על מורים שהם אבטי ישראלים, הרי אתה יכול לקחת את כל המורים ואת סגביהם ולפטר את כולם. אין אף מורה שהוא פרו-ישראלי. ברור שאינם רוצים ללמד עברית. אנו כובשים. רוצים שבסתלק. קודם כל יש להתליט אם הם ישראלים אם לא. כל עוד זאת לא החלטנו, הרי הם ידרגים. מבחינה זו כולם בגדו ישראל.

בוא בתרעמת על חבר הכנסת בן-אליעזר

שדיבר על מחדל.

לא אמתי שקיים מחדל. אמרתי, שיתכן והיה מחסל.

א. בן-אליעזר:

שר הבטחון רב-אלוף מ. דיין: אמרו טיש אצא אלפים של אל-פתח. עם כל הכבוד, הרי אינכם יודעים מה עסיבו, ואי אפשר לומר מחדל או לא מחדל. לא כל אשר עסיבו פורסם. אולי בעשתה פעולה יסודית גם בעזה, אך זאת אינכם יודעים, גם אין לי טענות.

אך אילו נקטנו ביד יותר חזקה - האם היו התוצאות יותר טובות? בראה מה התוצאות, ואני אחראי יותר מכל אחד אחר למצב הקיים היום בשטחים מהבחינה הבטחונית. מבחינה זו אני מקבל עלי ועל צווארי כל אשר בעשתה ולא בעשתה, ואני כשלעצמי די מרוצה מן המצב: לא נהרג חייל יהודי אחד, לא נהרג אזרח יהודי אחד, החבזיות בירושלים היו סגורות סך הכל יום אחד. למה איפוא בדיקה במדיניות כאשר אין התוצאות רעות כל כך? למה דרושה רויזיה במדיניות? מה רע בעזה, כאשר אתם בהמוניכם מסתובבים וקוצים את כל אשר צריך ולא צריך ואפילו למערת המכפלה בכבסים עם בעלים, וזה מסגד ויש בו עכשו ארון.

בסדר גמור.

י. רפאל:

שר הבטחון רב-אלוף מ. דיין: אתה מכביס ספרי תורה לתוך מסגד ואומר, שזה בסדר גמור. אני רק מתפלל, שזה יחזיק מעמד. לקחנו מסגד, העומד זה 1600 שנים ואמרנו: זיכנס עם בעלים, בכביס ארון קודש ונהפכו לבית כנסת. אני לא נתתי הוראה להוציא את ארון הקודש. אני לא ביקשתי להפוך מסגדים לבתי כנסת, אך לאחר שישבתי

אתם וראיתי, שאין הם עומדים על כך, והם לא עמדו על כך, כי לא באתי אליהם עם ורהפטיג, אלא באתי כשר בטחון עם קצינים מימין וקצינים משמאל, הרי ביהלן לא מו"מ תורני, אלא מו"מ עם המושל, שהצבא עומד מאחוריו, ואתו צריך להסתדר וצריך לחיות.

לעת עתה המצב שקיים עד היום בשעה אחת בצהרים הוא, שאי שיתוף הפעולה מתבטא במלל, בהכרזות ובשנים שלשה דברים.

השאלה הגדולה העומדת לפנינו היא שאלת

המורים.

התאריך ממנו אני חושש הוא תאריך בואו של הנציג של או-תאבט. כאשר יבוא אותו שליח, שצריך לחזור בעיניו איך מצליח סיפוחה של ירושלים ולחזור ולדווח על כך לאו"ם, הרי ידעו על כך גם הערבים, והכל ישתדלו להוכיח, שהדבר לא מצליח. נכון שהנוסחה אומרת, כי הוא בא לבדוק אם ישראל מכירה בהחלטת העצרת לבטל את הסיפוח, אך הדיווח המעשי יהיה - מה נשמע בירושלים. אולי יעבור בואו בלא צרות וללא תקלה, אך יכול להיות, שזה יהיה גיהנום. לא אנו החלטנו על כך, אך בודאי, שיהיה זה אחד המיבחים הקשים ביותר במשך התקופה הקרובה, כאשר הוא יופיע בירושלים ובירושלים א א א א א א הערבית ידעו על בואו.

עבין המורים הוא סימפוטומטי. אנו צריכים לבסות למצות ולהגדיר מה בעצם המדיניות, שאנו קובעים לעצמנו במסגרת הזאת של שטח כבוש. הייתי מציע מדיניות אחרת אילו החלטנו על סיפוח הגדה ועל אבחנה בין ירושלים ובין הגדה.

ביקח למשל את ירושלים בה התרעומת רבה. למעשה אנו יכולים לקיים את הסדר, את החיים האדמיניסטרטיביים גם אם כל הערבים לא ישתפו פעולה, גם אם כל האוטונוסטים ישבתו, גם אם בתי המשפט שלהם ישבתו. הוא הדין בתי הספר. אלה שירצו לבוא - יבואו. זה חל על ירושלים. נכון שאין לנו כל עבין לא בירושלים ולא במקומות אחרים להגיע לאי שיתוף פעולה. במידה וזה בידינו, הרי אנו בותבים התראה, אנו אולי מעבישים חלקית, אך תו לא. כאשר סגרו את החברות, חשבנו, כי עדיף לסגור 4 חברות ולראות את הריאקציה איש מאתנו לא ידע אם למחדת לא ייסגרו בתור מחאה את כל החברות. לא ידענו מה התגובה. כאשר כעבור יומיים בא מכתב מאת 4 חבורים אלה, רבו הם מבקשים סליחה, הרי בגולה אבן מעל לבי. אותם 4 מוסלמים שלא כתבו מכתבים - ישבו כל שלשה החדשים.

שירות האוטונוסטים: חששתי, כי אף ערבי לא יעלה על אוטונוס אחר. אז באמתי באום, אמנם בוועידת רפ"י, ואמרת, שאם הם - האוטונוסטים - ישבתו, הרי בעמיד שירות אוטונוסטים יהודי. שמעו זאת וחששו. אמרו: מה אפוא ייצא לנו מזה, הרי בעצם בכך רוצים היהודים. איני יודע מה יהיה כאשר יבוא השליח.

אפשר עדיין למנע את בואו.

א. בן-אליעזר:

שר הבטחון רב-אלוף מ. דיין: אני בעד זה בשתי ידי. איני רוצה אלא שיבוא. היש שגרירות זרה אחת, שלא רואה

את אשר קורה בירושלים?

עד כה דברתי על ירושלים, ואילו באשר לגדה, הרי יש דברים שאנו יכולים להם ויש דברים שאיננו יכולים לעשותם בכוחות עצמנו.

לגבי השופטים יש מצב של שיתוף פעולה. אנו עושים עיסקות. אם כותבים תזכירים בגד איחוד ירושלים, אך לא חותמים בסוף "ולכן לא בשתף פעולה", אלא אומרים: ולכן עשיתם עוול. באנו אליהם ואמרנו: עד כה נשבעתם בשם המלך חוסיין. זה יימחק. עכשו תישבעו בשם המשפט והצדק. זאת ועוד 3-4 טיבויים בחוק. למעשה אסור לשנות את החוק. החוק חייב להישאר החוק הירדני.

אולם מה שקבע הוא, שאמרנו להם: המדובר ב-15 שופטים. אם 15 השופטים ישבתו - בביא 15 שופטים ישראליים. הרוצה להישפט - יישפט. מי שאינו רוצה - לא יישפט.

יותר מקובך הוא המצב בבתי הספר. יש 4200 מורים ומאתים אלף תלמידים. בענין זה קיימנו בירורים רבים. היום ב-1600 הבירור האחרון עם שר החינוך. ההחלטות קצת מפותלות. ההחלטה הסופית היא, שהטופס יהיה טופס של המושל הצבאי של הגדה, והמדובר בשאלון בויטראלי: שם האב, שם האם וכדומה. אין קיבה אובייקטיבית, שמישהו, שהוא לויאלי לירדן - לא יוכל לחתום, אך אם ירצה להשתמש בענין הלימודים לאקט של אי שיתוף פעולה - יוכל שלא לחתום. לגופו של דבר אין בשאלון שום בקודת אחיזה, אלא אם יחליטו, שזו ההזדמנות לבטא אי-שיתוף.

היה ברור לנו, שאם נבסה לכפות עליהם תכנית לימודים ישראלית כולל לימוד השפה העברית ואם נבסה להחליף את הספרים שלהם בספרים של מדינת ישראל - תפרוץ שביתה. על כן אמרנו: תיקרא תכנית הלימודים, תכנית לימודים לשנת 1967/68. כן ~~הצא~~ החלטנו להוציא מכל הספרים של הירדנים את דברי ההסתה בגד מדינת ישראל ואפילו בספר הגיאוגרפי להוציא את הפרק על פלשתינה השדודה ולהשאיר את השאר. יש לזכור, כי אין צבזורה על ספרים. חבורות שכס מלאות ספרים כאלה ובספר אחד יש לפי אלף מאשר בכל ספרי הלימוד. אין גם צבזורה על רדיו ולא על טלוויזיה, אך מה שבא מטעמנו, בכספנו, הרי יש למחוק כל פסוק, שיש בו שטנה והסתה.

אנו יכולים לכפות שידות אוטונוסיה, משטרה, בתי משפט, אך יש דברים, שאיבנו יכולים לכפות, וזה קדר של מורים.

השאלה העומדת לפנינו, והיא שאלת המפתח: במה ועד כמה אנו רוצים להתערב. נביח שיש מחר קשיים בשכם. אני בוטה למדיניות האומרת לקרא אז לראש עיריית שכם ולומר באזניו: אנו יושבים פהא עכשו ככיבוש צבאי. שכם וסדריה אינם מדאיגים אותי. אם תבוא ותבקש את עזרתי - אתערב. אם לא - לא. בסופו של דבר הוא מוכרח לבקש את עזרתי, כי יקבלו מירדן את אשר יקבלו, הרי בלי מדינת ישראל לא יוכלו לחיות. גם ~~אצא~~ הם צריכים בפט, גם הם צריכים בבזין, גם הם צריכים חשמל, גם הם צריכים קמח. יאמר לנו: אתה רוצה שיתוף פעולה - בבקשה. אינך רוצה - תבהל את העירייה בעצמך. אתה רוצה לסגור את החנויות - בבקשה, אך אז לא אקנה את התוצרת האצאאתאצא החקלאית שלך. אין להם שום סכני לסדר את הדברים בכוח עצמם: לא את העבודה ולא את אמצעי האספקה העיקריים.

אני אומר: יש להעמיד את ערביי הגדה וערביי עזה בפני העובדה, שמדינת ישראל קיימת. יש לה אינטרסים חיוניים, ואלה לאא תלויים בהם. עניני הבטחון לא תלויים בהם. מיקומם של הטנקים לא תלוי בהם, אך אין ולא תתערב המדינה בחיים הפרטיים שלהם, אלא אם יבואו וילבקשו. כקו מבחנה - זה הקו הכללי.

אבי אומר זאת על רקע שני הדברים הקודמים: א) אין היום סום אלמנט פרו-ישראלי; ב) אין היום מרי. עד היום אין מרי.

ענין המסחר הוא על דעת שני הצדדים ועומדים שם היילים ישראלים ובודקים כל מכונית. זה דבר מאד מצומצם וזמני. זה ירקות וקצת סבון. כבר אחרי הגשם הראשון לא יוכלו לעבוד את הירדן.

א. בן-אליעזר:

לפי דעתי יש בעייה שהיא דחופה ביותר וקשורה עם בואו האפשרי של נציגו של או תאגס לירושלים. ידוע לי שיש החלטה בממשלה. מהעתובות אבי מקבל רושם משונה כאילו נציגו של או-תאגס בא לישראל בהתאם להבחיות ולתבאים של ממשלת ישראל. עובדה היא, שלא כך הדבר.

שר הבטחון רב-אלוף מ. דיין: החלטת הממשלה היא, שהממשלה רואה את הענין בדאגה. החלטת הממשלה היתה לדחות ככל האפשר את בואו, ואם יתברר שאין יותר אפשרות לדחות - להביא את הדבר לדיון בממשלה.

א. בן-אליעזר:

בלי להיכנס למהותו של ענין, כי למהות הענין אכנס בנוכחותו של שר החוץ, אבי חושב שצריך יו"ר הוועדה לפנות לשר החוץ ולבקש ממנו למנע את בואו של נציגו של או-תאגס עד שהענין ידון בנוכחותו בוועדה.

שר הבטחון רב-אלוף מ. דיין: אבי למד מהעתון כי הוא עומד לבוא ביום ב'. אבי חושב, שזה בכוון. החלטת הממשלה היתה לבקש את דחיית בואו, ואם לא - להביא את הענין עוד הפעם לדיון.

א. בן-אליעזר:

אבי מעלה את זה כהצעה דחופה ביותר. אבי מבקש לאאא לפנות לשר החוץ לדחות את בואו עד שהענין ידון בוועדת החוץ והבטחון בנוכחותו של שר החוץ.

היו"ר ד. הכהן:

רק עכשו שמענו, שגם הממשלה עצמה..

א. בן-אליעזר:

אז בודאי שהוועדה צריכה להביע את דעתה.

ג. כהן:

אם הוא עומד לבוא ביום ב', הרי הישיבה צריכה להתקיים כבר מחר.

ח. לבדאן:

הצעה נוספת - החזרת הערבים. הענין בשלבי ביצוע. עוד ניתן לעשות משהו. אבי רוצה שהוועדה תביע דעתה גם בענין זה.

היו"ר ד. הכהן:

איננו יכולים לשבת כל יום. בכוון שההתרחשויות הן גדולות. קבענו כבר ישיבה אחת ביום ג' וישיבה שניה ביום ה'. אתם גם יודעים את דעתי.

הישיבה בעולה.